

Sygn. akt I C 952/15

Dnia 19 czerwca 2018 roku

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Małgorzata Franczak-Opiela

Protokolant: prot. sąd. Katarzyna Kulpa

po rozpoznaniu w dniu 12 czerwca 2018 roku w Nowym Sączu

na rozprawie

sprawy z powództwa D. C.

przeciwko (...) S.A. z siedzibą w Ł.

o zapłatę i ustalenie odpowiedzialności na przyszłość

I. zasądza od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w Ł. na rzecz powoda D. C. kwotę 186 464,00 zł (sto osiemdziesiąt sześć tysięcy czterysta sześćdziesiąt cztery złote 00/100) tytułem zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami od dnia 10 stycznia 2014 roku do dnia zapłaty;

II. zasądza od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w Ł. na rzecz powoda D. C. kwotę 153 130,00 zł (sto pięćdziesiąt trzy tysiące sto trzydzieści złotych 00/100) tytułem odszkodowania z ustawowymi odsetkami od kwoty 141 674,42 zł (sto czterdzieści jeden tysięcy sześćset siedemdziesiąt cztery złote 42/100) od dnia 10 stycznia 2014 roku do dnia zapłaty i od kwoty 11 455,58 zł (jedenaście tysięcy czterysta pięćdziesiąt pięć złotych 58/100) od dnia 20 listopada 2015 roku do dnia zapłaty;

III. w pozostałym zakresie oddala powództwo;

I. nakazuje pobrać od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w Ł. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Nowym Sączu kwotę 12 980,00 zł (dwanaście tysięcy dziewięćset osiemdziesiąt złotych 00/100) tytułem opłaty od uwzględnionego roszczenia w zakresie, w jakim powód był zwolniony od opłaty od pozwu oraz kwotę 501,62 zł (pięćset jeden złotych 62/100) tytułem części wydatków tymczasowo poniesionych przez Skarb Państwa;

II. nakazuje pobrać od powoda D. C. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Nowym Sączu kwotę 752,44 zł (siedemset pięćdziesiąt dwa złote 44/100) tytułem części wydatków tymczasowo poniesionych przez Skarb Państwa oraz z zasądzonych na rzecz powoda roszczenia kwotę 25 794,00 zł (dwadzieścia pięć tysięcy siedemset dziewięćdziesiąt cztery złote 00/100) tytułem opłaty od pozwu;

III. zasądza od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w Ł. na rzecz powoda D. C. kwotę 616,00 zł (sześćset szesnaście złotych 00/100) tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Sygn. akt I C 952/15

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 19 czerwca 2018 roku

Powód D. C. w pozwie skierowanym przeciwko pozwanemu (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w Ł. domagał się zasądzenia od pozwanego kwoty w łącznej wysokości 855 470 zł w tym: 700 000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę z ustawowymi odsetkami od dnia 9 stycznia 2014 r. do dnia zapłaty oraz kwoty 155 470 zł tytułem zwrotu kosztów opieki nad powodem wraz z ustawowymi odsetkami, przy czym od kwoty 141 674,42 zł od dnia 9 stycznia 2014 r. do dnia

zapłaty, zaś od kwoty 13 795,58 zł liczonymi od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty. Nadto powód domagał się ustalenia odpowiedzialności pozwanego za skutki zdarzenia z dnia 28 października 1997 r. które mogą powstać u powoda w przyszłości, a także wniósł o zasądzenia kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powód podniósł, że w dniu 28 października 1997 r. doszło do wypadku komunikacyjnego, w wyniku którego powód doznał rozległych obrażeń ciała, bowiem na prowadzony przez powoda pojazd najechała ciężarówka. W wyniku doznanych obrażeń ciała powód przeszedł szereg zabiegów operacyjnych, zmagął się z silnym bólem, zmuszony był przejść skomplikowany proces leczenia, kontroli lekarskich, rehabilitacji i leczenia farmakologicznego. W następstwie doznanych obrażeń powoda uznano za całkowicie niezdolnego do samodzielnej egzystencji, powód został całkowicie ubezwłasnowolniony. W dacie wypadku powód liczył 24 lata, był zdrowym, młodym mężczyzną, miał wymarzoną pracę zawodową, rodzinę, miał marzenia i plany na przyszłość. Wypadek spowodował, że powód stał się osobą uzależnioną od innych osób, bezradną i całkowicie wyłączoną z życia. Powód wskazał, że doznał ogromnej krzywdy, naruszono najcenniejsze dobro powoda jakim jest zdrowie, skutki urazów fizycznych i psychicznych powód odczuwa do chwili obecnej, stąd zasadna jest żądana wysokość zadośćuczynienia.

Co do odszkodowania z tytułu kosztów opieki nad powodem to powód podniósł, że od powrotu ze szpitala do domu po wypadku, powód wymagał opieki osób najbliższych, gdyż nie był w stanie samodzielnie funkcjonować, był osobą niezdolną do samodzielnej egzystencji bez opieki osób drugich. Opiekę nad powodem sprawował głównie ojciec powoda – J. C.. Powód rozliczeniem objął okres od 23 stycznia 1998 r. – data opuszczenia szpitala do 28 kwietnia 2005 r. do dnia wydania opinii sądowo-psychiatrycznej w sprawie I Ns 22/05 tut. Sądu dotyczącej uchylecia ubezwłasnowolnienia względem powoda. W tym okresie powód wymagał opieki przez 12 godzin dziennie, przy stawce godzinowej 5 zł, co łącznie daje kwotę 159 120 zł, uwzględniając wypłaconą przez pozwanego kwotę 3 650 zł z tego tytułu zasadnym jest żądanie odszkodowania dochodzone w pozwie. Co do żądania ustalenia odpowiedzialności na przyszłość to powód podniósł, że nadal odczuwa negatywne skutki wypadku i istnieje prawdopodobieństwo, iż w przyszłości ujawnią się dalsze dolegliwości zdrowotne wynikające, z doznanego wypadku komunikacyjnego, nieznanne w chwili obecnej.

Żądanie odsetek ustawowych powód uzasadniał terminem zgłoszenia szkody pozwanemu, powołując się na pismo z 4 grudnia 2014 r., które pozwany otrzymał 9 grudnia 2014 r., przy uwzględnieniu ustawowych terminów likwidacji szkód.

W odpowiedzi na pozew pozwany ubezpieczyciel wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie na jego rzecz od powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu swojego stanowiska pozwany podał, że przedmiotowa szkoda została zgłoszona do pozwanego powiadomieniem z 18 maja 1998 r. za pośrednictwem przedstawiciela poprzednika prawnego pozwanego tj. (...) SA. Poprzednik pozwanego w ramach prowadzonego postępowania likwidacyjnego przyjął odpowiedzialność za sprawcę zdarzenia drogowego i przyznał na rzecz powoda łącznie 94 000 zł, w tym z tytułu zadośćuczynienia 70 000 zł po rozpatrzeniu zgłoszenia szkody 15 lutego 1999 r. oraz dalsze kwoty na podstawie decyzji z 6 marca 2014 r. tj. zadośćuczynienie w kwocie 24 000 zł, 3 650 zł tytułem kosztów opieki, 12 600 zł tytułem kosztów leków, 1 145,70 zł koszty dojazdu do placówek medycznych oraz comiesięczną rentę. Pozwany podniósł, że wypłacona dotychczas na rzecz powoda kwota zadośćuczynienia 94 000 zł spełnia wszelkie funkcje stawiane tej instytucji. Pozwany podniósł, że przyznana i wypłacona powodowi w 1998 r. kwota zadośćuczynienia była kwotą bardzo wysoką jak na warunki społeczno-ekonomiczne panujące w 1998 r. Wówczas kwota ta stanowiła 56,48- krotność przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia (1 239,49 zł), stanowiła zatem odpowiednik kwoty 213 689,82 zł liczonej z uwzględnieniem przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia na rok 2014.

Odnośnie zwrotu kosztów opieki nad powodem, to pozwany podniósł, że powód nie domaga się rozliczenia tych kosztów w ramach renty odszkodowawczej tylko na podstawie art. 444 § 1 k.c. wobec tego powód ma obowiązek udowodnienia, że wydatek tego rodzaju i w oznaczonej wysokości został faktycznie poniesiony. Z twierdzeń pozwu

wynika, że opieka była świadczona przez osoby bliskie powoda i nie pociągała za sobą jakichkolwiek wydatków z tego tytułu, gdyż była świadczona nieodpłatnie, stąd niezasadne żądanie powoda z tego tytułu.

W zakresie żądania odpowiedzialności na przyszłość pozwany wnosząc o oddalenie powództwa w tym zakresie podniósł, że w świetle aktualnie obowiązujących przepisów w przypadku wystąpienia nowej szkody powód będzie mógł w terminie 3 lat od daty powzięcia wiadomości o nowej szkodzie dochodzić jej naprawienia na drodze sądowej. Nadto ustalenie odpowiedzialności na przyszłość nie uchyla obowiązku wykazania przez powoda wszystkich przesłanek odpowiedzialności za szkodę w tym wykazania związku przyczynowego pomiędzy nową szkodą a zdarzeniem.

Na wypadek uwzględnienia powództwa pozwany zarzucił, iż ewentualne odsetki winny być zasądzone od dnia wyrokowania.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 28 października 1997 r. doszło do wypadku komunikacyjnego w którym kierowca ciężarówki marki L. o numerze rejestracyjnym (...) najechał na pojazd prowadzony przez powoda D. C.. Powód w wyniku tego wypadku doznał urazu czaszkowo mózgowego. Bezpośrednio po wypadku w okresie od 28 października 1997 r. do 9 grudnia 1997 r. powód był leczony w szpitalu w S. gdzie stwierdzono: uraz czaszkowo-mózgowy, złamanie czaszki, zmiany pourazowe pnia mózgu, krwiak nadtworówkowy okolicy skroniowej prawej, złamanie miednicy, obustronne zapalenie płuc. Następnie w okresie od 9 grudnia 1997 r. do 23 stycznia 1998 r. powód był leczony na Oddziale Neurochirurgii Wojewódzkiego Szpitala (...) w J. z rozpoznaniem stan po stłuczeniu pnia mózgu, stan po złamaniu miednicy, wodogłowie pourazowe, stan po zapaleniu płuc. W czasie tego pobytu powód był operowany 11 grudnia 1997 r. – założono zastawkę komorowo-otrzewnową. W przebiegu pooperacyjnym stosowano intensywne leczenie rehabilitacyjno-usprawniające uzyskując stabilizację parametrów wegetatywnych oraz wyraźną poprawę funkcji fizycznych i psychicznych. W dniu wypisu powód usiłował chodzić z pomocą osoby drugiej, w prostym logicznym kontakcie z otoczeniem z cechami tetraparezy. W takim stanie powód został wypisany do domu, wymagał w tym czasie całodobowej pomocy osób drugich. Pomoc ta była świadczona przez rodziców powoda, głównie przez ojca J. C.. Kolejno w dniach od 18 lutego 1998 do 27 marca 1998 r. powód przebywał w (...) Centrum (...) na Oddziale Schorzeń Neurologicznych w R. z rozpoznaniem: encefalopatia pourazowa, stan po implantacji zastawki komorowo-otrzewnowej. Podczas pobytu w R. stosowane było leczenie rehabilitacyjno-usprawniające połączone z leczeniem farmakologicznym usprawniającym funkcję centralnego układu nerwowego. W dniach od 30 marca 2006 do 11 kwietnia 2006 r. powód przebywał na Oddziale Neurochirurgii Wojewódzkiego Szpitala (...) w J. –Z. z powodu dysfunkcji zastawki komorowo-otrzewnowej, w dniu 4 kwietnia 2006 r. powód przeszedł zabieg operacyjny założenia zastawki komorowo-otrzewnowej po stronie lewej.

Powód od 25 marca 1999 r. był leczony w (...) w J. i w Poradni Neurologicznej w J.. W opinii sądowo-psychiatrycznej wydanej na potrzeby sprawy o całkowite ubezwłasnowolnienie powoda biegły psychiatra stwierdził, że stopień nasilenia objawów psychopatologicznych w tym zwłaszcza stopień deficytu sprawności intelektualnej potwierdzony badaniem psychologicznym czyni powoda niezdolnym do samodzielnej egzystencji bez opieki osób drugich, a także powoduje, iż nie jest on w stanie kierować swoim postępowaniem i załatwiać samodzielnie spraw osobistych i majątkowych. Powód został całkowicie ubezwłasnowolniony postanowieniem z dnia 29 stycznia 1999 r. Sądu Okręgowego w Katowicach – Ośrodka (...) w R. w sprawie XXI Ns 32/98/1, jego opiekunem prawnym został ustanowiony ojciec J. C..

Dowód: karty informacyjna z leczenia szpitalnego k. 25-30, 32-33, historia choroby z (...) k.39-58, z Poradni Neurologicznej k. 59-72, opinia o stanie zdrowia psychicznego k. 132-133, zaświadczenie Sądu Rodzinnego w(...) k. 131.

W maju 1998 r. do poprzednika prawnego pozwanego ubezpieczyciela została zgłoszona szkoda i zarejestrowana pod numerem (...)CT/98. Poprzednik pozwanego w ramach prowadzonego postępowania likwidacyjnego przyjął odpowiedzialność za sprawcę zdarzenia drogowego przyznał i wypłacił powodowi w 1999 r. tytułem zadośćuczynienia kwotę 70 000 zł. (okoliczność bezsporna).

Powód w dacie wypadku miał 24 lata, przed wypadkiem zamieszkiwał ze swoimi rodzicami w J. do których przeprowadził się od żony w 1996 r. W związku małżeńskim powód pozostawał od 3 czerwca 1995 r., ale ze względu na nieporozumienia z żoną wyprowadził się od niej i dziecka i zamieszkał z rodzicami. Powód podjął pracę w kopalni w J.. 10 września 1997 r. powód wystąpił z pozwem rozwodowym i wyrokiem z dnia 17 czerwca 1998 r. Sąd Wojewódzki w Częstochowie w sprawie I C 705/98 rozwiązał małżeństwo powoda przez rozwód. Po wyjściu powoda ze szpitala jego stan był ciężki, powód mówił niezrozumiale, trzeba było powoda umyć, nakarmić, uczyć chodzić, mówić, czytać. Po przeprowadzonej rehabilitacji stan sprawnościowy powoda stopniowo się poprawiał, ale nadal powód wymagał całodobowej opieki. Wobec powoda orzeczono całkowitą niezdolność do pracy, powód otrzymał od pozwanego ubezpieczyciela rentę odszkodowawczą z tytułu utraconych dochodów oraz z tego tytułu rentę z ZUS-u. Łącznie z tytułu renty powód otrzymuje kwotę ponad 5 000 zł miesięcznie. Ojciec powoda z pieniędzy jakie powód otrzymał z odszkodowania wybudował dom w P. w którym mieszka wraz z powodem.

Dowód: akta sprawy o rozwód IC 705/98, zeznania świadka J. C. od 00:40:28 k. 255 i od 00:28:41 k. 339-340.

Opiekun prawny powoda w październiku 2004 r. wystąpił do Sądu Okręgowego w G. o uchylenie całkowitego ubezwłasnowolnienia powoda podnosząc, że powoda jest na tyle sprawny, że nie potrzebuje opiekuna. Ze względu na zmianę miejsca zamieszkania powoda sprawa ta została przekazana do tut. Sądu i toczyła się pod sygnaturą I Ns 22/05. W sprawie tej został dopuszczony dowód z opinii biegłego psychiatry i biegłego psychologa. W opinii sądowo-psychiatrycznej z 28 kwietnia 2005 r. biegły psychiatra stwierdził, że obecny poziom intelektualny powoda mieści się w granicach ociążałości umysłowej, jest to pogranicze normy. Świadczy to o znaczącej poprawie w porównaniu z poprzednim badaniem. Biegły stwierdził, że powód obecnie nie wymaga pomocy drugiej osoby. W opinii sądowo-psychologicznej z 28 kwietnia 2005 r. biegły psycholog stwierdził, że nastąpiła znaczna poprawa funkcjonowania powoda, zarówno w sferze intelektualnej jak i społecznej. Postanowieniem z dnia 25 maja 2005 r. Sąd Okręgowy w Nowym Sączu uchylił całkowite ubezwłasnowolnienie powoda. Powód przez cały czas pozostaje w leczeniu psychiatrycznym.

Dowód: opinia psychiatryczna k. 136-137, opinia psychologiczna k. 138-139, postanowienie SO w Nowym Sączu k. 34 akt sprawy, dokumentacja z leczenia psychiatrycznego k. 73-117.

Powód wymaga pomocy osoby drugiej, proste czynności w zakresie samoobsługi (toaleta, spożywanie) może wykonywać sam, natomiast wymaga pomocy w prowadzeniu gospodarstwa domowego, załatwianiu spraw urzędowych, w leczeniu, nadzoru w przyjmowaniu leków. Powód nie ma znajomych, ćwiczy w domu.

Dowód: , zeznania świadka J. C. od 00:40:28 k. 255 i od 00:28:41 k. 339-340.

Powód w wyniku wypadku komunikacyjnego z dnia 28 października 1997 r. doznał urazu czaszkowo-mózgowego, następstwem którego są objawy uszkodzenia ośrodkowego układu nerwowego w postaci zaburzeń ruchowych z drżeniem, niezdolnością czterech kończyn i niedowładem kończyny górnej prawej. Następstwem urazu są również zmiany organiczne w postaci zespołu psychoorganicznego otepiennego i padaczka. Zaburzenia te znacznie ograniczają możliwość samodzielnego życia codziennego i podejmowania aktywności zawodowej. Z tego tytułu powód doznał trwałego uszczerbku na zdrowiu w wysokości 80%. Na skutek przebytego urazu i powstałych w jego konsekwencji zmian organicznych w obrębie OUN powód ujawnia obniżenie funkcji poznawczych w zakresie pamięci świeżej, znaczne trudności w koncentracji uwagi, minimalny poziom umiejętności wykonywania działań arytmetycznych, słabą zdolność uczenia się nowych umiejętności, zaburzenia koordynacji wzrokowo-ruchowej, zaburzenia pamięci wzrokowej. U powoda widoczne są dysfunkcje w zakresie umiejętności społecznych, brak zainteresowania swoją sytuacją, brak umiejętności formułowania realnych planów związanych z przyszłością, obniżony krytycyzm. Deficyty te ograniczają możliwość samodzielnego funkcjonowania powoda. Powód wymaga dalszego leczenia specjalistycznego, wsparcia i pomocy osób drugich w zakresie załatwiania spraw urzędowych i bytowych. Powód w okresie od 1997 do 2005 był niezdolny do samodzielnej egzystencji, z uwagi na częściową poprawę stanu psychicznego powoda uchylono ubezwłasnowolnienie i od tego czasu zakres opieki całodobowej zmniejszył się, obecnie powód wymaga opieki w ilości

6-8 godzin na dobę. Objawy neurologiczne i zmiany organiczne skutkujące zaburzeniami psychicznymi mają charakter utrwalony i nie rokują poprawy.

Dowód: łączne opinie biegłych psychiatry i neurologa k. 298-300 i k. 393-397, opinia psychologiczna k. 316-320.

Pismem z dnia 4 grudnia 2013 r., które pozwany otrzymał w dniu 9 grudnia 2013 r. powód wezwał pozwanego do zapłaty zadośćuczynienia w kwocie 1 000 000 zł oraz odszkodowania w kwocie 155 420,22 zł tytułem zwrotu kosztów związanych z leczeniem oraz renty w kwocie 400 zł z tytułu zwiększonych potrzeb. Po przeprowadzeniu postępowania likwidacyjnego pozwany ubezpieczyciel decyzją z 6 marca 2014 r. przyznał na rzecz powoda m.in. dodatkowe zadośćuczynienie w kwocie 24 000 zł (dodatkowa kwota została ustalona na podstawie nowej dokumentacji medycznej), koszty opieki w kwocie 3 650 zł – uznano opiekę osoby trzeciej konieczną przez okres pierwszego roku po wypadku w wymiarze 2 godzin dziennie przy średniej stawce 5 zł za godzinę obowiązującą ówczasie.

Dowód: wezwanie k. 18-21, decyzja wypłaty odszkodowania k. 24.

Powyzszy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dowody z dokumentów powołanych w stanie faktycznym, których wiarygodność i autentyczność nie zostały przez strony podważone, nie budziły także podejrzeń Sądu, z opinii biegłych a także w oparciu o zeznania świadka J. C..

Wnioski zawarte w sporządzonych opiniach przez biegłych neurologa i psychiatry oraz psychologa co do stanu zdrowia powoda mającego związek z wypadkiem, następstw wypadku, doznanego uszczerbku na zdrowiu, potrzeby opieki nad powodem, wymiaru opieki za okres objęty żądaniem Sąd podzielił w całości uznając te opinie za fachowe, rzetelne kompletne i należycie uzasadnione. Opinie te w ostateczności nie były kwestionowane przez strony.

Na wiarę Sądu zasługiwały zeznania świadka J. C. co do okoliczności dotyczących sytuacji życiowej i zdrowotnej powoda z okresu sprzed wypadku jak i sytuacji obecnej, potrzeby opieki, dalszego leczenia psychiatrycznego i następstw tego wypadku dla sytuacji zdrowotnej i społecznej powoda. Zeznania świadka były szczerze i korespondowały z pozostałymi dowodami z dokumentów oraz opinii biegłych i dlatego Sąd uczynił je podstawą swoich ustaleń faktycznych.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na częściowe uwzględnienie.

Podstawa odpowiedzialności

Przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ubezpieczyciel zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, wobec których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo ubezpieczony (art. 822 § 1 k.c.). Jeżeli strony nie umówiły się inaczej, umowa ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej obejmuje szkody będące następstwem przewidzianego w umowie zdarzenia, które miało miejsce w okresie ubezpieczenia (art. 822 § 2 k.c.). O ile strony nie umówiły się inaczej, suma pieniężna wypłacona przez ubezpieczyciela z tytułu ubezpieczenia nie może być wyższa od poniesionej szkody (art. 824¹ § 1 k.c.).

Na podstawie art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 2060 ze zm.) z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, której następstwem jest śmierć, uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia bądź też utrata, zniszczenie lub uszkodzenie mienia. Odszkodowanie ustala się i wypłaca w granicach odpowiedzialności cywilnej posiadacza lub kierującego pojazdem mechanicznym (art. 36 ust. 1).

Odpowiedzialność ubezpieczyciela jest uzależniona od zakresu odpowiedzialności sprawcy zdarzenia. Z mocy art. 436 § 1 k.c. w zw. z art. 435 § 1 k.c. sprawca zdarzenia odpowiada za szkodę na osobie lub mieniu wyrządzoną w związku

z ruchem tego pojazdu, chyba że szkoda nastąpiła wskutek siły wyższej albo wyłącznie z winy poszkodowanego lub osoby trzeciej, za którą nie ponosi odpowiedzialności.

W niniejszej sprawie odpowiedzialność sprawcy kolizji drogowej, w której poszkodowany został powód, nie była kwestionowana. Pozwany ubezpieczyciel uznał swoją odpowiedzialność i w dotychczasowym postępowaniu likwidacyjnym przyznał powodowi w ramach roszczeń dochodzonych pozwem kwotę 94 000 zł tytułem zadośćuczynienia oraz kwotę 3 650 zł tytułem kosztów opieki.

Zadośćuczynienie

Powód w ramach zadośćuczynienia domagał się kwoty 700 000 zł.

Jak stanowi art. 445 § 1 k.c. w razie uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia sąd może przyznać poszkodowanemu odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Zadośćuczynienie pieniężne, o którym mowa w art. 445 § 1 k.c. ma na celu naprawienie szkody niemajątkowej wyrażającej się krzywdą w postaci cierpień fizycznych i psychicznych, dlatego też ustalając kwotę zadośćuczynienia należy mieć na uwadze rozmiar cierpień fizycznych związanych z zaistnieniem wypadku, dolegliwości bólowe powstałe w następstwie urazu oraz długotrwałego leczenia; ma ono na celu złagodzenie osobie pokrzywdzonej doznanych cierpień fizycznych i moralnych, wysokość zadośćuczynienia musi zatem pozostawać w zależności od intensywności cierpień, czasu ich trwania, ujemnych skutków zdrowotnych jakie osoba poszkodowana będzie zmuszona znosić w przyszłości - zadośćuczynienie ze swej istoty co do zasady uwzględniać winno więc wszystkie cierpienia, których doznał pokrzywdzony: zarówno te, które odczuwał w przeszłości, jak i aktualne oraz te, co istotne, które będzie odczuwał do końca życia; przy określaniu wymiaru zadośćuczynienia należy uwzględnić wszystkie okoliczności danego zdarzenia, a zwłaszcza rodzaj obrażeń i rozmiar związanych z nimi cierpień fizycznych i psychicznych, stopień kalectwa, poczucie nieprzydatności, konieczność korzystania ze wsparcia bliskich, a zadośćuczynienie powinno spełniać funkcję kompensacyjną.

Sąd przy określaniu wysokości zadośćuczynienia ma obowiązek w każdym przypadku dokonywać oceny konkretnego stanu faktycznego i brać pod uwagę wszystkie okoliczności mające wpływ na rozmiar doznanej krzywdy. Z tego wynika, że ustalenie w toku sprawy stopnia trwałego uszczerbku na zdrowiu jest tylko jednym z wyznaczników wysokości zadośćuczynienia, określając w sposób procentowy jaka jest skala trwałych, negatywnych skutków wypadku u pokrzywdzonego. Nie można bowiem przypisywać trwałemu uszczerbkowi na zdrowiu znaczenia kryterium kluczowego, służącego obliczeniu swoistego ryczałtu należnego poszkodowanemu. W orzecznictwie jednolicie przyjmuje się, że sam stopień uszczerbku na zdrowiu, może być jedynie pomocniczym kryterium, które nie ma decydującego znaczenia przy orzekaniu o zadośćuczynieniu, gdyż o jego rozmiarach stanowi między innymi rodzaj i trwałość skutków doznanych uszkodzeń ciała i związanych z tym cierpień, ale określanych według kryteriów medycznych, nie zaś na podstawie przepisów prawa służących do ustalania innego rodzaju świadczeń (np. z ubezpieczenia, czy z tzw. ustawy wypadkowej), których wysokość określa się ryczałtowo, stosownie do wskaźnika procentowego uszczerbku na zdrowiu.

Jak wynika z ustalonego w sprawie stanu faktycznego powód w dacie wypadku liczył 24 lata, był młodym zdrowym człowiekiem, w sile wieku, pracował w kopalni, mieszkał razem z rodzicami. Powód w wyniku wypadku komunikacyjnego z 1997 r. doznał urazu czaszkowo-mózgowego, następstwem którego są objawy uszkodzenia ośrodkowego układu nerwowego w postaci zaburzeń ruchowych z drżeniem, niezbornością czterech kończyn i niedowładem kończyny górnej prawej. Następstwem urazu są również zmiany organiczne w postaci zespołu psychoorganicznego otępiennego i padaczka. Powód bezpośrednio po wypadku był w stanie ciężkim zagrażającym życiu, jego leczenie szpitalne trwało kilka miesięcy, wiązało się z cierpieniem. Po wyjściu ze szpitala powód był całkowicie zależny od osób drugich, nie mówił, nie czytał, nie chodził, wymagał całodobowej opieki, był osobą niezdolną do samodzielnej egzystencji. Powód nie był w stanie kierować swoim postępowaniem i załatwiać samodzielnie swoich sprawy osobistych i majątkowych. Ze tego względu powód został całkowicie ubezwłasnowolniony i taki stan trwał do 2005 r. kiedy uchylono wobec powoda całkowite ubezwłasnowolnienie. Pomimo uchylecia ubezwłasnowolnienia istniejące u powoda zaburzenia mające związek przyczynowy z wypadkiem nadal znacznie

ograniczają możliwość samodzielnego życia codziennego i podejmowania aktywności zawodowej. Powód doznał trwałego uszczerbku na zdrowiu w wysokości 80%. Na skutek przebytego urazu i powstałych w jego konsekwencji zmian organicznych w obrębie OUN powód ujawnia obniżenie funkcji poznawczych w zakresie pamięci świeżej, znaczne trudności w koncentracji uwagi, minimalny poziom umiejętności wykonywania działań arytmetycznych, słabą zdolność uczenia się nowych umiejętności, zaburzenia koordynacji wzrokowo-ruchowej, zaburzenia pamięci wzrokowej. U powoda widoczne są dysfunkcje w zakresie umiejętności społecznych, brak zainteresowania swoją sytuacją, brak umiejętności formułowania realnych planów związanych z przyszłością, obniżony krytycyzm. Deficyty te ograniczają możliwość samodzielnego funkcjonowania powoda. Powód wymaga dalszego leczenia specjalistycznego, wsparcia i pomocy osób drugich w zakresie załatwiania spraw urzędowych i bytowych.

Zważając na powyższe okoliczności które złożyły się na ogólny rozmiar cierpienia i krzywd doznanych przez powoda Sąd uznał, że należną kwotą zadośćuczynienia byłaby kwota 400 000 zł. Jednakże powód uzyskał na poczet należnego mu zadośćuczynienia niesporną kwotę 70 000 zł wypłaconą przez poprzednika prawnego pozwanego w 1999 r. Siła nabywcza takiej kwoty była wówczas wyższa niż obecnie. Potwierdza to przedstawione w oparciu o dane GUS porównanie średniego miesięcznego wynagrodzenia, jak i powszechnie znany fakt wzrostu w tym okresie cen towarów i usług. Kwota 70 000 zł w 1999 r. stanowiła ok. 41-krotność przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia wynoszącego w tamtym czasie 1 706,74 zł. Ta wielokrotność 41 odniesiona do przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w I kwartale 2018 r. wynoszącego 4 622,84 zł stanowi **189 536 zł**, kwota ta odpowiada realnie wypłaconej w 1999 r. Nadto powodowi pozwany wypłacił dodatkowo w 2014 r. tytułem zadośćuczynienia kwotę **24 000 zł** co łącznie daje kwotę **213 536 zł**. Taka zatem kwota winna być odliczona od należnego powodowi całkowitego zadośćuczynienia, co uzasadnia zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 186 464 zł (400 000 – 213 536) tytułem zadośćuczynienia stosownie do punktu I wyroku.

Dalej idące żądanie zadośćuczynienia Sąd oddalił jako wygórowane i nie wykazane. Powód podnosił, że w następstwie dozanego wypadku komunikacyjnego rozpadło się małżeństwo powoda i powód nie ma kontaktu z dzieckiem. Jednakże z akt sprawy rozwodowej wynika, że małżeństwo powoda rozpadło się w 1996 r. kiedy powód wyprowadził się od żony i dziecka, nadto powód w pozwie rozwodowym wniesionym przed wypadkiem podnosił, że nie odwiedza dziecka, bo chce uniknąć nieporozumień z żoną. Z materiału dowodowego zebranego w sprawie wynika, że stan zdrowia powoda stopniowo ulegał poprawie, czego następstwem było uchylenie ubezwłasnowolnienia względem powoda w 2005 r. Zdaniem Sądu ustalona jako zasadna kwota 400 000 zł zadośćuczynienia ma wymierny charakter, a jednocześnie nie jest symboliczna i wygórowana.

Odszkodowanie

W ramach odszkodowania powód domagał się zasądzenia kwoty 155 470 zł tytułem zwrotu kosztów opieki nad powodem za okres od 23 stycznia 1998 r. do 28 kwietnia 2005 r. podnosząc, że w tym okresie powód potrzebował stałej opieki osób najbliższych ze względu na niezdolność do samodzielnej egzystencji. Powód przyjmował 12 godzin opieki dziennie przy stawce 5 zł za godzinę. Pozwany w tym zakresie wnosił o oddalenie powództwa, podnosząc, że powód wydatków na opiekę nie rozlicza w ramach renty odszkodowawczej, tylko w ramach odszkodowania, wobec tego ma obowiązek udowodnienia, że wydatek tego rodzaju i w tej wysokości został faktycznie poniesiony. Skoro opiekę nad powodem sprawowały osoby bliskie powodowi, głównie ojciec powoda, opieka ta była sprawowana nieodpłatnie, stąd nie pociągała za sobą jakichkolwiek wydatków. Pozwany ostatecznie nie kwestionował stawki godzinowej za opiekę w wysokości 5 zł i zakresu opieki 12 godzin dziennie.

Sąd nie podziela stanowiska pozwanego, że powód w ramach odszkodowania, o którym mowa w art. 444 § 1 k.c. może domagać się tylko zwrotu wydatków faktycznie poniesionych. Zdaniem Sądu nie budzi wątpliwości, że korzystanie z pomocy innej osoby i związane z tym koszty stanowią koszty leczenia w rozumieniu art. 444 § 1 k.c. Legitymacja czynna w zakresie żądania zwrotu tych kosztów przysługuje poszkodowanemu niezależnie od tego, kto nad nim sprawuje opiekę. Szkoda w majątku poszkodowanego powstaje w momencie powstania konieczności korzystania z pomocy (opieki) osoby trzeciej. Nie ma natomiast znaczenia, czy poszkodowany te koszty poniesie, czy też opiekę nad nim będzie nieodpłatnie sprawować osoba bliska. Pozwany jest niekonsekwentny, bowiem wypłacił z tego tytułu powodowi

odszkodowanie w kwocie 3 650 zł na mocy decyzji z 6 marca 2014 r. za okres pierwszego roku po wypadku licząc opiekę w wymiarze 2 godzin dziennie przy stawce 5 zł, przy braku wymogu wykazania przez powoda, że wydatki te faktycznie poniósł.

W tych okolicznościach zasadne jest roszczenie zwrotu kosztów opieki nad powodem stosownie do art. 444 § 1 k.c., w wymiarze 12 godzin dziennie przy stawce 5 zł co wynika z opinii biegłych powołanych w stanie faktycznym, przy czym sąd nie uwzględnił całego okresu objętego żądaniem. Powód w okresie objętym żądaniem tj. w okresie od 9 grudnia do 23 stycznia 1998 r. i w dniach od 18 lutego do 27 marca 1998 r. przebywał w leczeniu szpitalnym i rehabilitacyjnym, stąd niezasadnym jest rozliczenie kosztów opieki nad powodem w tym czasie, łącznie jest to 39 dni. Powód rozliczeniem objął 2 652 dni minus 39 dni daje do rozliczenia 2 613 dni x 12 godzin x 5 zł co wynosi 156 780 zł, od tej kwoty należy odjąć już wypłaconą przez pozwanego kwotę 3 650 zł co daje **153 130 zł** i w tej wysokości Sąd rozliczył te wydatki orzekając jak w punkcie II wyroku, oddalając żądanie ponad tą kwotę.

Odsetki

Powódka domagała się zasądzenia kwoty 700 000 zł tytułem zadośćuczynienia z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 9 stycznia 2014 r. do dnia zapłaty oraz kwoty 155 470 zł tytułem odszkodowania w tym: od kwoty 141 674,42 zł od dnia 9 stycznia 2014 r. do dnia zapłaty, zaś od kwoty 13 795,58 zł z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty.

Odnosząc się do powyższego żądania w pierwszej kolejności należy wskazać, że terminem od którego należą się odsetki za opóźnienie w zapłacie może być w zależności od okoliczności sprawy zarówno dzień poprzedzający wyrokowanie, jak i dzień wyrokowania (zob. wyrok SN z dnia 8 marca 2013 r., sygn. akt III CSK 192/12, Legalis nr 726342). W realiach niniejszej sprawy uznać należało, że zasadnym jest, aby termin początkowy odsetek był wcześniejszy niż dzień wyrokowania i Sąd przyjął, że każdorazowo pozwany pozostawał w opóźnieniu od daty doręczenia wezwania o zapłatę, przy czym określając ich termin początkowy należało wziąć pod uwagę, że pozwany na zlikwidowanie szkody miał 30 dni, a zatem w opóźnieniu pozostawał dopiero od dnia następnego po upływie tego terminu. Na tej podstawie Sąd zasądził zadośćuczynienie w kwocie 186 464 zł wraz z odsetkami ustawowymi od 10 stycznia 2014 r., bowiem wezwanie do zapłaty pozwany otrzymał w dniu 9 grudnia 2013 r. k. 23 i winien jako profesjonalista zgodnie z przepisami zlikwidować szkoda w terminie 30 dni, wobec czego od 10 stycznia 2014 r. pozwany pozostawał w opóźnieniu, podobnie ma się rzecz z odszkodowaniem do kwoty 141 674,52 zł bowiem w tej wysokości pozwany wezwaniem doręczonym pozwanemu w dniu 9 grudnia 2013 r. domagał się kosztów opieki, natomiast co do pozostałej kwoty odszkodowania to należne odsetki przysługują od następnego dnia od otrzymania pozwu przez pozwanego – pozwany odpis pozwu otrzymał 19 listopada 2015 r. k. 172. W pozostałym zakresie powództwo w zakresie odsetek podlegało oddaleniu.

Odpowiedzialność na przyszłość

Żądanie ustalenia odpowiedzialności na przyszłość w ocenie Sądu nie zasługuje na uwzględnienie.

Wprowadzenie uregulowania, że bieg terminu przedawnienia roszczenia o naprawienie szkody na osobie rozpoczyna się z chwilą dowiedzenia się przez poszkodowanego o szkodzie i osobie zobowiązanej do jej naprawienia oznacza, że nie został w żaden sposób ograniczony czas, w jakim może ujawnić się szkoda na osobie prowadząc do powstania (zaktualizowania się) odpowiedzialności pozwanego za skutki danego zdarzenia. W związku z treścią art. 442¹ k.c. powód nie jest zagrożony przedawnieniem co do szkody jaka może ujawnić się w przyszłości – odpadła zatem pierwsza z przesłanek ustalenia. Aktualną pozostaje druga przesłanka – złagodzenie lub wyeliminowanie trudności dowodowych. Obecnie nie obowiązuje żaden limit czasowy w jakim może ujawnić się szkoda, a proces odszkodowawczy może toczyć się nawet po dziesiątkach lat od zdarzenia wywołującego szkodę. Trudności dowodowe z biegiem lat narastają, a przesądzenie w sentencji wyroku odpowiedzialności pozwanego za szkody mogące powstać w przyszłości zwalnia powoda z obowiązku udowodnienia wszystkich przesłanek odpowiedzialności podmiotu obowiązującego do likwidacji szkody. Jednakże ocena, czy powód ma interes prawny w ustaleniu odpowiedzialności

pozwanego za szkody mogące powstać w przyszłości z danego zdarzenia musi być dokonana każdorazowo z uwzględnieniem okoliczności konkretnej sprawy. Ustalenie odpowiedzialności nie zwalnia z konieczności wykazania związku przyczynowego pomiędzy nową szkodą a zdarzeniem, z którym ją łączy. Poszkodowany może mieć interes prawny w ustaleniu odpowiedzialności na przyszłość, lecz spoczywa na nim ciężar wykazania tego interesu prawnego, czyli omówionych powyżej trudności dowodowych, które przez ustalenie zostałyby zniwelowane lub ograniczone (zob. uchwała SN z dnia 24 lutego 2009 r., sygn. akt III CZP 2/09 Legalis nr 118361; wyrok SA w Krakowie z dnia 4 lutego 2014 r., sygn. akt I ACa 1508/13, Lex 1540871; wyrok SA w Krakowie z dnia 24 marca 2015 r., sygn. akt I ACa 55/15 Lex 1682878, wyrok SA w Krakowie z dnia 23 stycznia 2015 r., sygn. akt I ACa 1526/14, Legalis nr 1203378; wyrok SA w Krakowie z dnia 20 sierpnia 2015 r., sygn. akt I ACa 648/15, Legalis nr 1393037).

W niniejszej sprawie powód nie przejawiał żadnej inicjatywy w kierunku wykazania trudności np. ze zgromadzeniem stosownego materiału dowodowego dla wykazania ewentualnych żądań lub innych przyczyn, uniemożliwiających realizację przysługującego roszczenia o zapłatę. Sam fakt możliwości ujawnienia się nowych szkód w przyszłości nie jest przesłanką ustalenia odpowiedzialności na przyszłość. Ponadto z opinii biegłych wynika, że objawy neurologiczne i zmiany organiczne skutkujące zaburzeniami psychicznymi mają charakter utrwalony i nie rokuje poprawy.

Wobec niewykazania zasadności żądania ustalenia na przyszłość, powództwo w tym zakresie zostało oddalone przy zastosowaniu art.189 k.p.c.

Koszty

Orzekając o kosztach Sąd miał na uwadze, że powództwo zostało uwzględnione w 40%, powód poniósł koszty w kwocie 12 365,64 zł (17 zł – opłata skarbową od pełnomocnictwa, 7 200 zł wynagrodzenie pełnomocnika, 4 000 zł – opłata od pozwu, 1 148,64 zł – zaliczka), a pozwany poniósł koszty w kwocie 7 217 zł (7 200 zł – wynagrodzenie pełnomocnika, 17 zł – opłata skarbową), tymczasowo na wynagrodzenie biegłych ze Skarbu Państwa została wypłacona kwota 1 254,07 zł.

Z uwagi na wynik sprawy należało ściągnąć na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych od pozwanego kwotę 501,62 zł (40% x 1 254,07 zł), a od powoda kwotę 754,44 zł (60% x 1 254,07 zł) - tytułem zwrotu wydatków tymczasowo poniesionych przez Skarb Państwa na wynagrodzenie biegłych. Należna opłata od pozwu wynosiła 42 774 zł, powód był zwolniony od opłaty od pozwu ponad kwotę 4 000 zł, do rozliczenia pozostaje nieuiszczona opłata od pozwu w kwocie 38 774 zł. Od uwzględnionego roszczenia sąd nakazał pobrać od pozwanego kwotę 12 980 zł stosownie do art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, a resztę brakującej opłaty od powoda w oparciu o przepis art.113 ust.1 pkt 1 powołanej ustawy.

Co się zaś tyczy kosztów postępowania między stronami to Sąd rozliczył te koszty według zasady stosunkowego rozdzielenia kosztów procesu i zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 616 zł, przy uwzględnieniu, że uzasadnione koszty dochodzenia przez niego praw winny wynieść 11 749,58 zł (19 582,64 zł x 60% a powód poniósł koszty 12 365,64 zł. Podstawą takiego rozstrzygnięcia był art. 100 k.p.c.